

Nr. 392 / 22.09.2016

*Domnului judecător Mircea Bucurel Aron,
Președintele Consiliului Superior al Magistraturii*

Stimate Domnule Președinte,

Asociația Magistratilor din România (AMR), reprezentată legal de judecător Gabriela Baltag, în calitate de președinte, Uniunea Națională a Judecătorilor din România (UNJR), reprezentată legal prin judecător Dana Gîrbovan, în calitate de președinte și Asociația Procurorilor din România (APR), reprezentată legal de procuror Constantin Sima, în calitate de președinte, organizații neguvernamentale, apolitice, naționale și profesionale ale judecătorilor și procurorilor, față de adoptarea de către Guvernul României a OUG nr.43/2016 care a modificat OUG nr.20/2016, completând OUG nr. 57/2015, în special, raportat la prevederile nou introduse, art. 3 ind. 1 alin. (1 ind. 1) - (1 ind. 4), dar și față de declarațiile Ministrul Muncii – Dragoș Pîslaru formulate în data de 31.08.2016 cu ocazia desfășurării unei conferințe de presă, ca o consecință a adoptării actului normativ menționat mai înainte, vă solicită:

1. Examinarea posibilității sesizării Curții Constituționale, de către președintelui Consiliului Superior al Magistraturii, conform dispozițiilor art. 146 lit. e) din Constituție, cu o cerere de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională, dintre autoritatea judecătorească, pe de o parte, și puterea executivă, pe de altă parte. Precizăm faptul că, prin adoptarea de către executiv a OUG nr.43/2016, a fost înfrântă independența și autoritatea puterii judecătorești, fiind lipsită de substanță finalitatea actului de justiție, și anume obținerea unei hotărâri judecătorești, pronunțată de fiecare dată în numele legii, întrucât prin adoptarea **art. 3¹ alin. (1²)** - „... pentru stabilirea nivelului maxim al salariului de bază/indemnizației de încadrare din cadrul instituției sau autorității publice respective, se iau în considerare **numai drepturile salariale prevăzute în actele normative privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice și nu se includ drepturile stabilite sau recunoscute prin hotărâri judecătorești**” - au fost înlăturate la stabilirea drepturilor salariale și hotărârile judecătorești.

Prevederile **art. 146 lit. e) din Constituție** reglementează dreptul președintelui Consiliului Superior al Magistraturii de a sesiza Curtea Constituțională în vederea soluționării conflictelor juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice.

Comentariile doctrinare au statuat că *„prin conflicte juridice de natură constituțională trebuie să se înțeleagă nu numai cele legate de interpretarea și aplicarea unor texte legale, ci și afectarea statutului constituțional al unei puteri sau alteia”*.

Din practica de până acum a Consiliului Superior al Magistraturii, fără a exista identitate de situații, a fost remarcată disponibilitatea acestei instituții de a realiza demersuri similare (e.g., **Decizia nr. 460 din 13 noiembrie 2013, publicată în Monitorul Oficial nr. 762 din 9 decembrie 2013**).

Astfel, Curtea Constituțională a mai fost sesizată de Președintele Consiliului Superior al Magistraturii pentru a soluționa conflictul juridic existent între autoritățile statului. Curtea a reținut cu această ocazie că înfăptuirea justiției, în numele legii, are semnificația că actul de justiție izvorăște din normele legale, iar forța lui executorie derivă tot din lege, hotărârea judecătorească reprezentând, fără îndoială, cel mai important act al justiției. Aceasta produce efecte din momentul pronunțării, iar după rămânerea irevocabilă se situează în sfera actelor de autoritate publică, fiind investită cu o eficiență specifică de către ordinea normativă constituțională.

Pe de altă parte, un efect intrinsec al hotărârii judecătorești îl constituie forța executorie a acesteia, care trebuie respectată și executată atât de către cetățeni, cât și de autoritățile publice. A lipsi o hotărâre definitivă și irevocabilă de caracterul ei executoriu, reprezintă o încălcare a ordinii juridice a statului de drept și o obstrucționare a bunei funcționări a justiției.

Prin adoptarea de către Guvern a OUG nr.43/2016, prin intermediul căreia a fost înlăturată, în mod expres, posibilitatea valorificării și a hotărârilor judecătorești *„... pentru stabilirea nivelului maxim al salariului de bază/indemnizației de încadrare din cadrul instituției sau autorității publice respective ...”*, a fost afectat principiul fundamental al statului de drept, respectiv principiul separației și echilibrului puterilor – legislativă, executivă și judecătorească - în cadrul democrației constituționale, consacrat de art.1 alin.(4) din Legea fundamentală

Mai mult, posibilitatea unei puteri în stat, așa cum este cea executivă, de a cenzura/înlătura o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă, care a dobândit autoritate de lucru judecat, echivalează cu ideea că,

în România, există persoane/instituții/autorități cărora nu le sunt opozabile hotărârile judecătorești pronunțate de instanțele prevăzute de Constituție și de lege, deci care sunt mai presus de lege. Or, o astfel de interpretare dată dispozițiilor referitoare la autonomia regulamentară este în vădită contradicție cu dispozițiile art. 1 alin. (4), art. 16 alin. (2), art. 61 alin. (1), art. 124 și art. 126 alin. (1) din Constituție.

Potrivit art. 1 alin. (3) și (4) din Constituție, *(3) România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate. (4) Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor - legislativă, executivă și judecătorească - în cadrul democrației constituționale.*

Potrivit **art. 124 alin. (3) din Constituția României,** *„Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii”.* De asemenea, potrivit **art. 126 alin. (1),** *„Justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege”.*

În conformitate cu dispozițiile **art. 133 alin. (1) din Constituție,** *„Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției.”*

Potrivit prevederilor **art. 146 lit. e) din Constituție,** Curtea Constituțională: *„soluționează conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice, la cererea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a primului-ministru sau a președintelui Consiliului Superior al Magistraturii”.*

Art. 6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale reglementează dreptul oricărei persoane *„la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege.”*

Dispozițiile art. 3¹ alin. (1²) din OUG nr. 57/2015, astfel cum a fost modificat prin OUG nr. 43/2016, precizează expres că, în aplicarea prevederilor alin. (1), pentru stabilirea nivelului maxim al ... indemnizației de încadrare din cadrul instituției sau autorității publice respective, se iau în considerare numai drepturile salariale prevăzute în actele normative privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice și nu se includ drepturile stabilite sau recunoscute prin hotărâri judecătorești, motiv pentru care

contravin textelor art. 1 alin. (3) și (4) și art. 126 din Constituție.

În Nota de fundamentare a OUG nr. 43/2016, **Guvernul a precizat că se iau în „considerare doar drepturile salariale prevăzute în actele normative privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, întrucât personalul plătit din fonduri publice beneficiază de drepturi salariale prevăzute de actele normative privind salarizarea, fără a pune pretinde în lipsa unor dispoziții legale, alte drepturi, hotărârile judecătorești pronunțate în soluționarea unor litigii și care produc doar efecte relative neputând fi avute în vedere la stabilirea nivelului de salarizare (maxim) pentru funcții similare”**.

Forța/autoritatea hotărârilor judecătorești reprezintă însăși esența activității de înlăptuire a justiției, un principiu elementar al oricărui sistem de drept democratic și o condiție necesară a statului de drept. Dispozițiile constituționale consacră principiul legalității actului de justiție.

Ca efect al aplicării OUG nr. 43/2016 nu vom mai putea să beneficiem de efectele hotărârilor judecătorești și, asemenea sistemului judiciar, această situație se va extinde asupra întregului personalul plătit din fonduri publice.

Totodată, va rămâne fără efect și Decizia nr. 23/2015 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie civilă, decizie obligatorie pentru instanțe.

Excluderea expresă din sfera legalității a acestor din urmă hotărâri judecătorești, a căror autoritate de lucru judecat determină prezumția că dezlegarea problemei de drept izvorăște din normele legale (prin esență, actul jurisdicțional presupunând interpretarea și aplicarea legii la situația de fapt stabilită), și a căror forță executorie derivă tot din lege, este de natură a afecta un principiu fundamental al statului de drept, respectiv principiul separației și echilibrului puterilor - legislativă, executivă și judecătorească - în cadrul democrației constituționale, consacrat de art.1 alin. (4) din Legea fundamentală.

Excluderea hotărârilor judecătorești din categoria elementelor în funcție de care se determină „*nivelul maxim aflat în plată*” (noțiune expres folosită în art. **art. 3¹ alin. (1²)** din O.U.G. nr. 57/2015, astfel cum a fost modificată prin O.U.G. nr. 43/2016) și interpretarea restrictivă a noțiunii de „*drepturi salariale prevăzute în actele normative privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice*”, conduc la ignorarea din ordinea juridică a situațiilor în care legea, cu aplicabilitate generală, a fost utilizată în favoarea unor persoane, prin hotărâri judecătorești.

Argumentele expuse sunt cu atât mai relevante cu cât hotărârile

juducătorești vizate pentru excludere prin OUG nr. 43/2016 sunt date în aplicarea unor legi, acestea din urmă având, la rândul lor, aplicabilitate generală.

Hotărârile juducătorești în discuție se deosebesc categoric de ipotezele în care, tot prin hotărâre juducătorească, ar fi fost recunoscute anumite drepturi în baza unor situații de fapt particulare, fără aplicabilitate generală (cum ar fi ipoteza în care o persoană a avut recunoscut sporul de doctorat, în considerarea îndeplinirii unor condiții distincte).

Scopul interpretării unei norme juridice constă în a vedea care este sfera situațiilor de fapt concrete la care norma juridică respectivă se referă și în a se asigura, astfel, corecta aplicare a acelei norme. Interpretarea legii civile este o etapă în procesul aplicării legii civile, conținutul interpretării într-un astfel de caz constând tocmai în stabilirea sensului voinței legiuitorului, exprimată în normele de drept civil.

Mai mult decât atât, orice lege poate fi depășită de dinamica vieții, apărând situații care nu au fost avute în vedere de legiuitor la data adoptării ei, punându-se problema de a ști dacă situația ivită poate fi încadrată în principiile de interpretare a legii.

Este adevărat că hotărârile juducătorești produc efecte relative (*inter partes litigantes*), însă ipoteza actelor normative în cauză (OUG nr. 20/2016 și, ulterior, OUG nr. 43/2016) nu este de a oferi numai anumitor persoane posibilitatea legală de a executa în favoarea patrimoniului propriu hotărârile juducătorești prin care au fost recunoscute anumite drepturi salariale altor persoane, ci *de a elimina inechitățile constând în existența unor niveluri diferite de salarizare („aflate în plată”) pentru persoane exercitând aceleași funcție și aceleași atribuții, în cadrul aceleiași instituții ori în instituții de același fel din cadrul unui sector.*

Dezideratul de a elimina inechitățile rezultate din acte normative nu poate fi atins printr-o restricție precum excluderea din ordinea juridică a statului de drept a situațiilor în care aceleași acte normative au fost interpretate și aplicate prin hotărâri juducătorești, care continuă să producă efecte asupra indemnizațiilor „aflate în plată”, deoarece ar constitui o negare a bunei funcționări a justiției, împrejurare de natură a genera sau menține, prin ea însăși, un tratament juridic diferit aplicabil unor persoane aflate în situații similare sau analoge, ceea ce ar contraveni, în mod evident, principiului egalității în drepturi a cetățenilor, consacrat de art.16 din Constituție.

Prin adoptarea OUG nr.43/2016 a fost declanșat un blocaj instituțional întrucât acesta poate fi urmat de inacțiuni de natură să împiedice

îndeplinirea atribuțiilor constituționale de către puterea judecătorească. Blocajul se realizează fie prin refuzul respectării unor hotărâri judecătorești, pronunțate în cauze ce vizează soluționarea unor cereri înregistrate pe rolul instanțelor pentru recuperarea unor drepturi (e.g. drepturi salariale), fie prin imposibilitatea garantării dreptului la un proces echitabil tuturor cetățenilor, prin îngrădirea accesului la un tribunal independent.

În sprijinul cererii pe care o formulăm înțelegem să invocăm jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului care a statuat, în **cauza Sabou și Pârcălab contra României** și în **cauza Hrico contra Slovaciei** că: *„instanțele au nevoie, pentru a-și îndeplini în mod corespunzător atribuțiile, de încrederea opiniei publice, fiind deci necesar să fie protejate împotriva unor atacuri distructive lipsite de fundament”,* că orice persoană *„are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, stabilită de lege”,* adică de un tribunal, în sensul Convenției, independent și imparțial, precum și faptul că, *„pentru ca un tribunal să poată fi considerat independent, trebuie să fie luați în considerare următorii factori: a) modul de desemnare și durata mandatului membrilor ce îl compun; b) existența unei protecții adecvate împotriva presiunilor exterioare; c) posibilitatea de a se verifica dacă el prezintă sau nu aparența de independență”,* care înseamnă încrederea pe care instanțele de judecată trebuie să o inspire justițiabililor.

2. Ministrul Muncii – Dragoș Pîslaru cu ocazia organizării unei conferințe de presă, în data de 31 august 2016, când a fost adoptată OUG nr.43/2016, a formulat în timpul discursului pe care l-a ținut cu această ocazie, comentarii neprincipiale la adresa cauzele și astfel a hotărârilor judecătorești pronunțate, respectiv cele care au ca obiect drepturile salariale. Declarația publică este de natură să genereze un dezechilibru între puterile statului, un blocaj instituțional și, totodată un puternic impact negativ asupra opiniei publice interne și internaționale.

Dintre afirmațiile defăimătoare formulate prin discursul menționat mai sus reținem cu titlu exemplificativ următoarele:

„Noi nu am făcut referire la hotărâri judecătorești individuale. Cu alte cuvinte, dacă cineva, și au fost multe cazuri în care s-au dus în instanță și au cerut - vreau și eu sporul pe care l-a obținut cealaltă instituție - , sau - cred că mi se cuvinte cutare beneficiu sau indemnizație- , în aceste cazuri știți foarte bine că instanțele din nefericire au dat decizii care unele au fost favorabile,

unele au fost nefavorabile. Dar ele au dus ca o serie întreagă de persoane să primească, totuși, anumite salarii care sunt mai mari decât restul colegilor lor. Fără a contesta vreun moment acest atribut al puterii judecătorești, vreau să precizăm acest lucru foarte important: deciziile acestea sunt individuale, ele nu pot fi luate ca reper pentru politica salarială la nivel guvernamental pentru că, până la proba contrarie, într-o țară civilizată și care are separarea puterilor în stat, politica salarială nu e făcută de instanțele judecătorești. Este făcută de Guvern.”

Prin declarația publică din data de 31 august 2016, Ministrul Muncii – Dragoș Pîslaru a adus atingere independenței puterii judecătorești, determinând o stare de confuzie și de tensiune, împrejurări în măsură să conducă la apariția unui conflict de natură juridică, deoarece prin substanța discursului a generat o stare de îndoială asupra activității instanțelor dar și a îndreptățirii magistraților de a avea acces la o instanță independentă și imparțială, situație care determină împiedicarea îndeplinirii normale a atribuțiilor constituționale ce revin puterii judecătorești.

Pierderea încrederii în justiție și în actul final al acesteia – hotărârea judecătorească – este în măsură să conducă la un adevărat haos social, în sensul că, pe viitor, cetățenii nu vor mai apela la justiție întrucât așa cum a susținut Ministrul Muncii – Dragoș Pîslaru, demersurile lor, în anumite situații (e.g. obținerea de hotărâri judecătorești care recunosc drepturi salariale), rămân fără nicio finalitate.

Prin poziția adoptată și conținutul discursului rezultă că, Ministrul Muncii – Dragoș Pîslaru susține ideea aducerii la îndeplinire în mod selectiv a hotărârilor judecătorești. Declarațiile sale privitoare la justiție nu pot fi considerate simple opinii politice, expresie a exercitării libertății de exprimare, garantată de Constituție, pentru că acestea sunt în măsură să conducă la producerea unor efecte juridice negative, cu implicații majore asupra întregii societăți.

Afirmațiile titularului unui mandat de demnitate publică, așa cum este și Ministrul Muncii – Dragoș Pîslaru, referitoare la alte autorități publice, atunci când depășesc limita libertății de exprimare, îmbracă forma unui conflict juridic între autoritățile publice.

Părerile ministrului muncii privind modul cum acționează, sau ar trebui să acționeze o anumită autoritate publică ori structurile acesteia, chiar dacă aparent lăsă impresia unor critici, declanșează în realitate, în situația de față un blocaj instituțional întrucât, vor fi urmate de inacțiuni de natură să împiedice

îndeplinirea atribuțiilor constituționale de către puterea judecătorească prin lipsirea de autoritate a unui anumit segment de hotărâri judecătorești, respectiv cele care vizează recunoașterea drepturilor salariale.

Acest blocaj se realizează fie prin refuzul respectării unor hotărâri judecătorești, pronunțate în cauze ce vizează soluționarea unor cereri înregistrate pe rolul instanțelor pentru recuperarea unor drepturi (e.g. drepturi salariale), fie prin imposibilitatea garantării dreptului la un proces echitabil tuturor cetățenilor, prin îngrădirea accesului la un tribunal independent (e.g. comentariile referitoare la modalitatea în care sunt pronunțate hotărârile ce privesc solicitările formulate pentru obținerea unor drepturi salariale).

Părerile și afirmațiile enunțate nu au fost de natură să rămână doar în sfera libertății de exprimare a opiniilor politice pentru că, nu a fost aleasă o formă adecvată de exprimare astfel încât, așa-zisele critici pe care le-a făcut Ministrul Muncii – Dragoș Pîslaru, la adresa puterii judecătorești, să nu cuprindă elemente în măsură să conducă la generarea unui conflict juridic de natură constituțională. Libertatea de exprimare și desigur critica sunt indispensabile democrației constituționale, însă ele trebuie să fie realizate în anumite limite, cu respectarea statului de drept, chiar și atunci când se exprimă o atitudine fermă.

Nu se poate reține că nu ar fi fost vizată autoritatea judecătorească, una dintre puterile statului, întrucât au fost nominalizate și, astfel, contestate, în mod clar, drepturile salariale cuvenite magistraților, în calitate de reprezentanți ai acestei puteri, recunoscute/consfințite prin hotărâri judecătorești.

Mai mult decât atât, trebuie amintit rolul deosebit ce revine puterii judecătorești în societate dar și importanța garantării statului de drept. În acțiunea sa, justiția are nevoie de încrederea cetățenilor, iar pentru a atinge acest obiectiv apare ca necesară protejarea ei împotriva unor atacuri distructive, lipsite de fundament.

Întrucât independența puterii judecătorești este garantată prin Constituție, este imperios necesar să existe o protejare efectivă, în sens constituțional, a magistraților împotriva atacurilor și denigrărilor de orice natură ar fi ele. Se întâmplă acest lucru în condițiile în care aceștia, sunt de cele mai multe ori lipsiți de orice drept de replică în legătură cu activitatea lor de restabilire a ordinii juridice, motiv pentru care se impune ca ei să poată conta, în îndeplinirea atribuțiilor pe care le au, pe obiectivitatea celorlalte puteri ale statului, ori pe lipsa lor de părtinire.

Principiul separației și echilibrului puterilor - legislativă, executivă și judecătorească - în cadrul democrației constituționale, potrivit dispozițiilor

art.1 alin.4 din Constituție exclude posibilitatea exprimării de opinii și astfel de sugerare a modului în care fiecare trebuie să-și îndeplinească atribuțiile.

Cu toate acestea prin conduita sa Ministrul Muncii – Dragoș Pîslaru - a generat o stare conflictuală în interiorul autorităților publice și între autoritățile publice, confirmată și de îndemnul explicit al acestuia de a nu aduce la îndeplinire anumite hotărâri judecătorești, ceea ce reprezintă atitudini contrare literei și spiritului Constituției, care nu pot rămâne nesancționate.

Mai mult decât atât, afirmațiile și îndemnurile Ministrul Muncii – Dragoș Pîslaru, privind modalitatea în care a fost derulată o procedura judiciară, ori ar trebui să se desfășoare, reprezintă o ingerință inadmisibilă în activitatea și funcționarea justiției, comportamentul său fiind unul reprobabil.

Asociația Magistraților din România (AMR) și Uniunea Națională a Judecătorilor din România (UNJR) și Asociația Procurorilor din România (APR) adresează președintelui Consiliului Superior al Magistraturii solicitarea de a înainta o cerere Curții Constituționale prin intermediul căreia să se constate existența conflictului juridic de natură constituțională dintre autoritatea judecătorească, pe de o parte, și puterea executivă, pe de altă parte, urmând a se dispune, de către instanța de contencios constituțional, și măsurile susceptibile de executare pe care le va socoti necesare în vederea restabilirii ordinii constituționale.

Cu deosebită considerație,

judecător **Gabriela Baltag**

Președinte Asociația Magistraților din România

judecător **Dana Cristina Gîrbovan**

Președinte Uniunea Națională a Judecătorilor din România

J. Gubrov

procuror **Constantin Sima**

Președinte Asociația Procurorilor din România

Constantin Sima